

Hemelektronik 2021

Tillsyn av hemelektronik och batterier

TILLSYN 10/21

Kemikalieinspektionen är en myndighet under regeringen. Vi arbetar i Sverige, inom EU och internationellt för att utveckla lagstiftning och andra styrmedel som främjar god hälsa och bättre miljö. Vi har tillsyn över reglerna för kemiska produkter, bekämpningsmedel och ämnen i varor och gör inspektioner. Vi ger också tillsynsvägledning till kommuner och länsstyrelser. Vi granskar och godkänner bekämpningsmedel innan de får användas. Vårt miljö kvalitetsmål är Giftfri miljö.

© Kemikalieinspektionen.

Artikelnummer: 511 432

Förord

Kemikalieinspektionen arbetar på uppdrag av regeringen med att stärka arbetet för en giftfri cirkulär ekonomi i Sverige, EU och globalt. Under 2021 och 2022 sker insatser på flera områden för att göra produkter och varor giftfria från början. Att utveckla kemikalietillsynen är en del av detta arbete. En effektivare tillsyn bidrar även till att minska kemiska risker i vardagen och är därigenom ett steg på vägen att nå riksdagens miljö kvalitetsmål Giftfri miljö, det mål myndigheten ansvarar för.

Denna rapport beskriver ett tillsynsprojekt om elektriska produkter. Projektet genomfördes av Kemikalieinspektionens tillsynsavdelning. Marcus Hagberg och Mariana Pilenvik har varit projektledare. Charlotte Rahm, William Morlin och Kerstin Gustafsson har också deltagit i projektet.

Sedan den 16 juli 2021 är Kemikalieinspektionens möjligheter att bedriva tillsyn tillfälligt begränsad. Det datumet infördes EU:s nya marknadskontrollförordning¹ och Kemikalieinspektionen har ännu inte blivit formellt utsedd till marknadskontrollmyndighet för de lagstiftningar som omfattas av den förordningen. Det gäller bland annat de EU-förordningar och direktiv som är i fokus i denna rapport. På grund av detta har ärendehandläggningen påverkats och vi har bland annat inte haft mandat att förelägga om rättelser eller att fatta beslut om saluförbud. Det krävs kompletterande nationell lagstiftning för att den nya marknadskontrollförordningen ska kunna tillämpas fullt ut i Sverige. När den kompletterande lagstiftningen är på plats förväntas Kemikalieinspektionen återigen vara utsedd marknadskontrollmyndighet med befogenhet att utföra marknadskontroll.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011

Innehåll

Ordlista	6
Sammanfattning	8
Summary	9
1 Inledning	10
1.1 Om Kemikalieinspektionen.....	10
1.2 Därför genomför vi ett projekt om hemelektronik	10
1.3 Kemikalier regler som gäller för varor	10
1.3.1 Reach-förordningen (EG) nr 1907/2006	11
1.3.2 POPs-förordningen (EU) nr 2019/1021	11
1.3.3 RoHS-direktivet 2011/65/EU	11
1.3.4 Batteridirektivet 2006/66/EG	12
2 Metod och resultat	12
2.1 Hemma.....	12
2.1.1 Urval av företag och varor.....	12
2.1.2 Urval av ämnen för analys	12
2.1.3 Vårt tillvägagångssätt.....	13
2.1.4 Resultat	14
2.1.5 Ämnens användning och inneboende farliga egenskaper	17
2.2 Batterier.....	17
2.2.1 Urval av företag.....	17
2.2.2 Tillvägagångssätt och resultat	18
2.3 Besöksinspektioner blev digitala inspektioner	18
2.4 Åtgärder vid överträdelser mot reglerna	18
3 Diskussion	19
3.1 Fler brister hos små företag med icke-märkesprodukter	19
3.2 Begränsade ämnen och ämnen på kandidatförteckningen	20
3.3 Brister i märkning	21
3.4 Felrapportering av ämnen i batterier	21
3.5 Digitala inspektioner	21
4 Slutsats	21
5 Vad företagen kan arbeta vidare med	22
Bilaga 1 Regelverk	25
RoHS-direktivet 2011/65/EU	25
Reach-förordningen EG (nr) 1907/2006	26
Batteridirektivet 2006/66/EG.....	26
POPs-förordningen (EU) nr 2019/1021	27
Bilaga 2 Ämnen som analyserades i projektet	28

Ordlista

ADCA	Azodikarbonamid.
Cd	Kadmium
CMR	Cancerframkallande, mutagena (genotoxiska) och reproduktionstoxiska ämnen som har så allvarliga egenskaper att människor inte bör exponeras för dem. Teoretiskt kan i många fall en enda exponering för en mycket låg dos (mängd) orsaka irreversibla (bestående) skador. Det kan vara ärftliga mutationer eller skador på reproduktionen (på fruktsamheten eller på utvecklingen av embryo/foster/barn) eller skador som på sikt kan utvecklas till cancer
CLRTAP	Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution. Konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar.
Distributör	Aktör (fysisk eller juridisk person) som tillhandahåller elektriska och elektroniska produkter i Sverige, men som inte är en tillverkare eller importör
DoC	Declaration of Conformity/ EU-försäkran om överensstämmelse. Ett dokument där tillverkaren intygar att produkten uppfyller den EU-lagstiftning den omfattas av. För Kemikalieinspektionens tillsyn är dokumentet aktuellt för kontroll av elektriska produkter och leksaker.
ECHA	European Chemicals Agency. Den europeiska kemikaliemyndigheten.
EEE	Electrical and Electronic Equipment Den elektriska och elektroniska utrustning som omfattas av RoHS-direktivet. Elektrisk utrustning har ingen kapacitet att processa information vilket elektroniska kretsar har. De flesta moderna produkter är en kombination av dessa två.
Flamskyddsmedel	Kemisk förening som ska skydda en vara från att börja brinna
Gadget	En liten anordning eller elektrisk produkt framtagen för viss specifik användning. Har ofta nya, annorlunda och sinnrika funktioner.
ICSMS	Information and Communication System for market Surveillance. System för marknadskontrollmyndigheter att informera varandra om pågående och genomförd tillsyn.
Importör	Aktör (fysisk eller juridisk person) som släpper ut elektriska och elektroniska produkter på unionsmarknaden från land utanför EU.
Kandidatförteckningen	Kandidatförteckningen är en lista med drygt 200 särskilt farliga ämnen. Den är en del av den europeiska kemikalielagstiftningen, Reach.
POPs	Persistent Organic Pollutants. Långlivade organiska föroreningar. Förordning (EG) nr 2019/1021
Pb	Bly
Safety Gate Rapex	Rapid Alert System for dangerous non-food products. Ett delvis publikt system för marknadskontrollmyndigheter för information om farliga varor
Reach	Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals. Registrering, utvärdering, tillstånd och begränsningar av kemiska ämnen. Förordning (EG) nr 1907/2006

RoHS	Restriction of the use of certain hazardous substances in electrical and electronic equipment. Begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning. Direktiv 2011/65/EU
SCCP	Short Chain Chlorinated Paraffin's/Kortkedjiga klorparaffiner
SVHC	Substance of Very High Concern / Ämne på kandidatförteckningen
TCEP	Tris(2-kloroetyl)fosfat
TCCP	Tris(2-kloro-1-metyletyl)fosfat
TDCP	Tris(1, 3-dikloro-2-propyl)fosfat
Tillverkare	Aktör (fysisk eller juridisk person) som tillverkar elektriska eller elektroniska produkter eller som låter konstruera eller tillverka elektriska eller elektroniska produkter och marknadsför den i eget namn eller under eget varumärke
XRF	X-Ray Fluorescence. Med detta instrument kan man med hjälp av röntgenstrålning mäta vilka grundämnen som förekommer i ett material och ungefär hur mycket av ämnet som materialet består av

Sammanfattning

Kemikalieinspektionens tillsynsavdelning inspekterar företag som tillverkar, importerar och säljer kemiska produkter och varor som innehåller eller har behandlats med kemiska ämnen. Som en del av tillsynen utförs kemiska analyser av produkter för att kontrollera att produkterna klarar de krav som finns i lagstiftningen. Denna rapport är en sammanställning av två delprojekt och de analyser som tillsynsavdelningen har gjort med fokus på elektriska och elektroniska produkter under 2021.

I delprojektet *Hemma* granskade vi olika elektriska produkter som används i hemmiljö såsom hörlurar, lyktor och lampor, olika gadgets och viss kökelektronik. Sammanlagt kontrollerade vi 69 produkter i projektet. 24 av produkterna innehöll otillåtna ämnen i halter över gränsvärdet i lagstiftningen vilket motsvarar 35 procent. De otillåtna ämnena som hittades i projektet var främst bly i lödningar samt ftalater och kortkedjiga klorparaffiner i plast. Produkternas märkning granskades också. Ungefär hälften av produkterna saknade kontaktuppgifter till tillverkare och/eller importör och 13 procent saknade CE-märkning. Det här resultatet stämmer väl överens med resultat vi haft för denna typ av produkter tidigare år. I projektet var det framför allt små företag som själva importerar och säljer via e-handel som hade produkter med brister. Det rör sig ofta om billigare produkter utan kända varumärken. Det visar på att det är fortsatt viktigt att vår tillsyn omfattar även dessa mindre företag även om de inte når ut till lika många konsumenter som större företag. När företagen får kunskap om reglerna kan de arbeta mer proaktivt för att uppfylla kemikalielagstiftningen.

Det andra delprojektet *Batterier* innehöll inga analyser. Kvicksilver och kadmium är förbjudna i batterier men det finns vissa undantag när ämnena får användas. Företag som säljer batterier innehållande dessa ämnen måste rapportera detta till Naturvårdsverket. Under 2019 utförde Naturvårdsverket en informationskampanj då de upplyste företagen om de gällande reglerna och undantagen. Vi har genom brevinspektioner följt upp resultaten av informationskampanjen och kontrollerat att företagen har rätt att använda undantag från lagstiftningen. Efter vår kontakt med företagen kunde vi konstatera att samtliga företag följde tillämplig lagstiftning.

Summary

The department of enforcement at the Swedish Chemicals Agency inspects companies that manufacture, import and sell chemical products and articles that contain or have been treated with chemical substances. The enforcement process includes chemical analyses of products to verify compliance with EU chemical legislation. This report is a compilation of two sub-projects regarding the enforcement of electrical and electronic products in 2021.

In the sub-project *At home* we checked electrical products found in the home environment such as headphones, lamps, gadgets and small kitchen appliances. In total, we checked and analysed 69 products in the project. 24 products (35 percent) contained restricted substances in concentrations above the maximum concentration value in the legislation. The restricted substances found were mainly lead in solders and phthalates and short chain chlorinated paraffins in soft plastic material. The labelling of the products was also controlled. Nearly half of the products were missing contact details for manufacturers and/or importers and 13 percent lacked CE-marking. This result is comparable with our enforcement results for this type of products in previous years. In this project, mainly small companies that import and sell via e-commerce had non-compliant products. These products were often cheaper and not from well-known brands. This indicates that it is important that our enforcement also include smaller companies, even if their products do not reach as many consumers in comparison to larger companies. Through enforcement companies can gain knowledge of the rules and they can work more proactively to comply with the chemical legislation.

The second sub-project *Batteries* did not include any analyses. Mercury and cadmium are restricted in batteries, but there are some exemptions when the substances may be used. Companies that sell batteries containing these substances must report this to the Swedish Environmental Protection Agency. In 2019 the Agency carried out an information campaign where they informed the companies about the applicable legislation and the exemptions. We contacted the companies through desktop inspections in order to check their compliance regarding their use of mercury and cadmium in their batteries. All companies complied with the applicable legislation.

1 Inledning

1.1 Om Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionens uppdrag är att minska riskerna för att människor och miljö skadas av kemikalier. Vi är en myndighet under den svenska regeringen och vi arbetar i Sverige, inom EU och i världen. I vårt uppdrag ingår utveckling av lagstiftning och andra styrmedel samt att pröva ansökningar om tillstånd att få sälja och använda växtskyddsmedel och biocidprodukter. Vi har även tillsynsansvar² för kemiska produkter, bekämpningsmedel och kemiska ämnen i varor. Tillsynen riktar sig i första hand mot importörer och tillverkare. Vi ger också tillsynsvägledning till kommuner och länsstyrelser i frågor som rör vårt område.

1.2 Därför genomför vi ett projekt om hemelektronik

I de flesta svenska hem finns mängder av olika elektriska produkter och utrustning för bland annat spel, lek, arbete och fritid. För att minska de negativa hälso- och miljöeffekterna under produkternas livscykel är det viktigt att de inte innehåller skadliga ämnen. Förekomsten av skadliga ämnen i elektriska produkter medför risker för hälsa och miljö vid tillverkning av produkterna men även när produkterna blir till avfall. Under användningen bidrar produkterna till den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen som vi människor utsätts för i vår vardag.

Elektronik är en produktgrupp där tidigare tillsyn visat att en stor andel av de kontrollerade elektriska produkterna innehållit förbjudna och potentiellt skadliga ämnen. Under de senaste åren har andelen produkter med brister i genomsnitt varit ungefär 30 procent. Det har då främst handlat om olika mjukgörande ftalater och kortkedjiga klorparaffiner i plasten på kablar samt bly i lödningar inuti de elektriska produkterna.

Genom att begära in och analysera varuprover från företag kan vi kontrollera om produkter som finns på den svenska marknaden uppfyller lagkraven avseende kemikalieinnehåll. I varje enskilt ärende ger vi information till företagen om reglerna som gäller för varor generellt och för elektronik specifikt. Syftet är att bidra till antalet företag som ökar sin kunskap om och uppfyller lagstiftningen. Årets tillsynsprojekt riktar in sig på den breda kategori av elektriska produkter som finns i varje hem, allt ifrån hörlurar, lyktor och lampor och olika sorts gadgets till kökelektronik. De flesta av de granskade produkterna finns tillgängliga via webshoppar och kan enkelt klickas hem. Vi hoppas åstadkomma en större medvetenhet hos de företag vi möter i dessa branscher. Det är en del i strävan efter ett mer kemikaliesmart samhälle där vi proaktivt arbetar med kemikalierisker.

1.3 Kemikalier regler som gäller för varor

Varor omfattas av flera lagstiftningar. Nedan anger vi de lagstiftningar som varit relevanta för det här projektet. Mer om lagstiftningarna finns i bilaga 1.

² Sedan den 16 juli 2021 saknar Kemikalieinspektionen mandat att utöva tillsyn för de EU-lagstiftningar som ligger under marknadskontrollförordningen. Läs mer om orsakerna och konsekvenserna av detta i förordet.

1.3.1 Reach-förordningen (EG) nr 1907/2006

Reach-förordningen är den kemikalielagstiftning som har ersatt stora delar av de kemikalieregler som gällde före den 1 juni 2007 i EU och Sverige. Reach står för *Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemicals*. Förordningen omfattar i första hand kemiska ämnen och blandningar av kemiska ämnen men några bestämmelser gäller även varor. I bilaga XVII i förordningen finns ett antal begränsningsregler av vilka ett trettiotal begränsar användningen av ämnen i vissa varor.

Ämnen på kandidatförteckningen

I Reach-förordningens artikel 33 finns det även ett informationskrav kopplat till särskilt farliga ämnen i varor. Artikel 33 beskriver leverantörers skyldigheter att lämna information om de särskilt farliga ämnen som finns på den så kallade kandidatförteckningen, om de ingår i en vara i en halt över 0,1 viktprocent. Denna information ska alltid lämnas till yrkesmässiga kunder medan konsumenter har rätt att på begäran få informationen kostnadsfritt och inom 45 dagar.

1.3.2 POPs-förordningen (EU) nr 2019/1021

Förordningen om långlivade organiska föroeningar (POPs-förordningen) baseras på den globala Stockholmskonventionen samt konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroeningar (CLRTAP). I denna finns ett antal så kallade POPs-ämnen (Persistent Organic Pollutants) vilka anses vara farliga för människors hälsa och miljön. Varor får inte innehålla de ämnen eller föreningar som listas i förordningen. Exempel på sådana föreningar är kortkedjiga klorparaffiner (SCCP) och vissa bromerade flamskyddsmedel såsom hexabromcyklododekan (HBCDD).

Den 15 juli 2019 ersatte förordning (EU) 2019/1021 om långlivade organiska föroeningar den ursprungliga förordningen (EG) nr 850/2004. Den nya förordningen innehåller bland annat anpassningar av definitioner till Reach-förordningen och uppdateringar av vissa bilagor.

1.3.3 RoHS-direktivet 2011/65/EU

RoHS-direktivet begränsar användning av kvicksilver, kadmium, bly, sexvärt krom, ftalaterna DEHP, DBP, BBP, DIBP samt flamskyddsmedlen polybromerade bifenyler (PBB) och polybromerade difenyletrar (PBDE) i elektriska och elektroniska produkter. RoHS står för *Restriction of the use of certain hazardous substances in electrical and electronic equipment*.

Det ursprungliga RoHS-direktivet började gälla den 1 juli 2006. Direktivet ersattes med en uppdaterad version den 2 januari 2013. Uppdateringen innebär krav på dokumentation och märkning av produkterna vilket tidigare inte fanns. Produkterna ska ha CE-märke, ID-märkning och märkning med kontaktadress till tillverkare och importör. Tillverkaren ska också ta fram ett intyg, en så kallad DoC (Declaration of Conformity), där de bekräftar att produkten uppfyller kraven i direktivet.

Kraven som ställs på företag enligt RoHS-direktivet varierar beroende på vilken roll företaget har i distributionskedjan. Samma företag kan ha olika roller för olika produkter. Det ställs hårdare krav på tillverkare, även om både importörer och återförsäljare också har ett stort ansvar för de produkter de säljer. RoHS-direktivet är infört i svensk lagstiftning genom förordning (2012:861) om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning och genom Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2017:7).

1.3.4 Batteridirektivet 2006/66/EG

Batteridirektivet innehåller regler om förbud mot att släppa ut batterier och ackumulatorer på marknaden om de innehåller över en viss halt av tungmetallerna kvicksilver och kadmium. Batteridirektivet innehåller även särskilda regler för märkning av batterier och för förbrukade batterier och ackumulatorer.

Batteridirektivet är infört i svensk lagstiftning genom förordning (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter.

2 Metod och resultat

Årets projekt om hemelektronik är uppdelat i två delprojekt. I rapporten redovisas dessa delprojekt var för sig.

Projektet *Hemma* är ett analysprojekt inriktat på kemikalier i elektriska och elektroniska produkter som används i hemmiljö. 27 företag har inspekterats. Det totala antalet företag som kontaktats är något större då vissa distributörer med enbart svenska leverantörer sorterats bort efter den första kontakten i ärendet. Tillsynen var fokuserad på tillverkare och importörer. I delprojektet kontrollerades sammanlagt 69 varuprover.

Projektet *Batterier* är ett tillsynsprojekt i vilket vi genom brevinspektioner följde upp en informationskampanj som Naturvårdsverket utförde 2019. I detta projekt har inga analyser genomförts. Vi har kontrollerat att de företag som använder sig av undantag i lagstiftningen om batterier har rätt att göra det. Totalt inspekterades 17 företag som rapporterat att de sätter batterier innehållande kvicksilver eller kadmium på den svenska marknaden.

2.1 Hemma

2.1.1 Urval av företag och varor

Urvalet av företag gjordes främst genom sökningar på internet men vi använde även information från Tullverkets register över import. Vi letade efter företag som sålde elektriska produkter som används hemma och på hemmakontor. Produkterna var bland annat hörlurar, små elektriska hushållsapparater, olika belysningsutrustningar och massageapparater. Varorna var ofta ur det billigare segmentet men när vi tittade på hörlurar valde vi ut både märkesprodukter och mer okända billiga märken. Alltför små företag och nyligen inspekterade företag valdes bort. Huvudsyftet var att göra en bred kontroll av i första hand importföretag men även de företag som tillverkar eller räknas som tillverkare på grund av att de sätter sitt namn på varorna togs med i urvalet.

2.1.2 Urval av ämnen för analys

I det här projektet har vi främst fokuserat på att kontrollera efterlevnaden av de ämnen som är begränsade i RoHS-direktivet och POPs-förordningen. I några fall har vi även kontrollerat begränsade ämnen i Reach-förordningen och ämnen som finns på Reach-förordningens kandidatförteckning. Vilka ämnen och material som testades framgår av tabell 1 och i bilaga 2 finns ämnena mer noggrant beskrivna.

Tabell 1 Vilka ämnen och material/del av vara som analyserades.

Material/Del av vara	Ämnen (exakta namn anges i bilaga 2)
PVC eller annan mjuk plast	Ftalater, SCCP
Skummad plast	ADCA, TCEP (TCPP, TDCP ³)
Delar av elektriska varor som indikerar bly, kadmium eller brom i XRF-kontroll	Bly, Kadmium, bromerade flamskyddsmedel såsom PBB, PBDE och HBCDD
Gummi/plastdelar som förväntas vara i hudkontakt	PAH:er
Tyg	Azofärgämnen

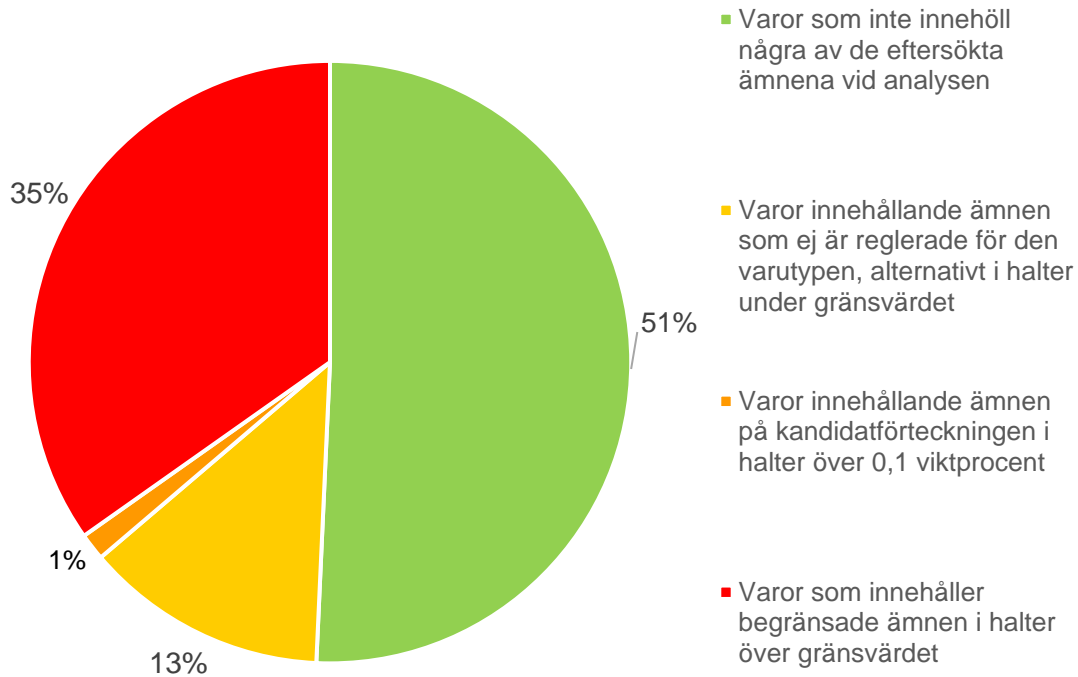
2.1.3 Vårt tillvägagångsätt

Under våren 2021 begärde vi in varuprover från ett trettiotal företag. En del företag valdes senare bort eftersom det visade sig att de enbart hade svenska leverantörer och vi fokuserar främst på importörer och tillverkare. Produkterna kontrollerade vi först på myndigheten med hjälp av vårt XRF-instrument. Det är ett instrument som kan mäta ungefärliga halter av olika grundämnen. Utifrån resultatet av XRF-mätningen skickade vi sen valda komponenter för analys på ett externt ackrediterat laboratorium. Under sommaren och hösten 2021 informerade vi företagen om resultaten. Produkter som innehåller förbjudna ämnen får inte säljas på EU-marknaden och de flesta företag valde att plocka bort dessa produkter från försäljning när de fått veta resultatet.

³ TCPP och TDCP är endast reglerat i leksaker avsedda för barn under 36 månader eller leksaker avsedda att stoppas i munnen. Dessa ämnen analyserades eftersom de ingår i samma analys som det strukturellt lika TCEP som finns på kandidatförteckningen i Reach-förordningen.

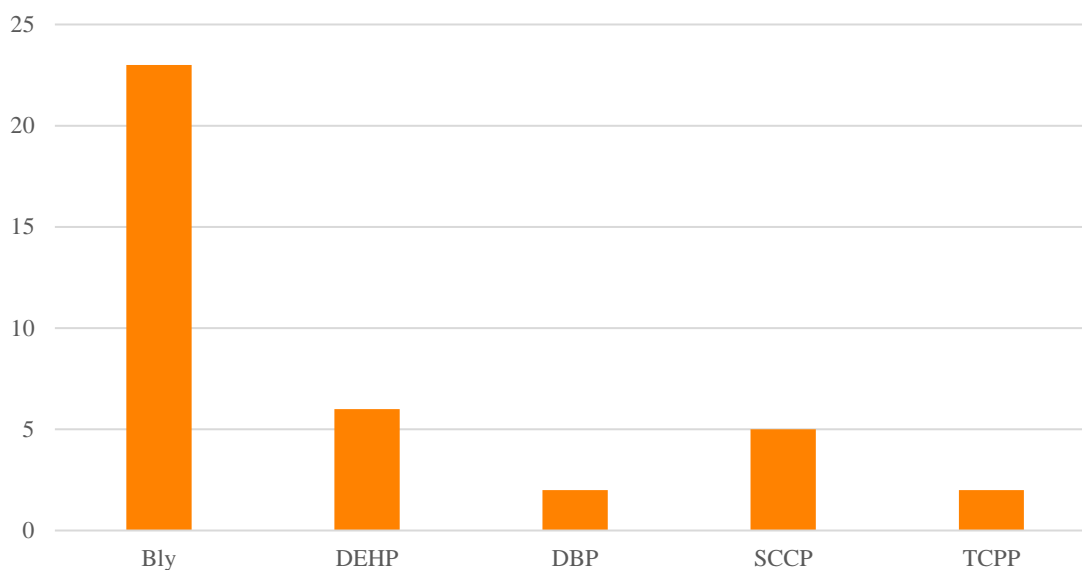
2.1.4 Resultat

Av totalt 69 kontrollerade produkter i projektet innehöll 24 stycken otillåtna ämnen över gränsvärdet i lagstiftningen. Det motsvarar ungefär 35 procent av de undersökta produkterna. 1 produkt innehöll ett ämne upptaget på kandidatförteckningen i en halt över 0,1 viktprocent. 13 procent av produkterna innehöll otillåtna ämnen under gränsvärde eller oreglerade farliga ämnen. 51 procent av produkterna innehöll inga av de eftersökta ämnena.

Figur 1 Resultat Hemelektronik 2021. En vara som innehåller ett förbjudet ämne redovisas endast i den kategorin, även om den innehåller andra ämnen, exempelvis ett ämne på kandidatförteckningen i halter över 0,1 procent.

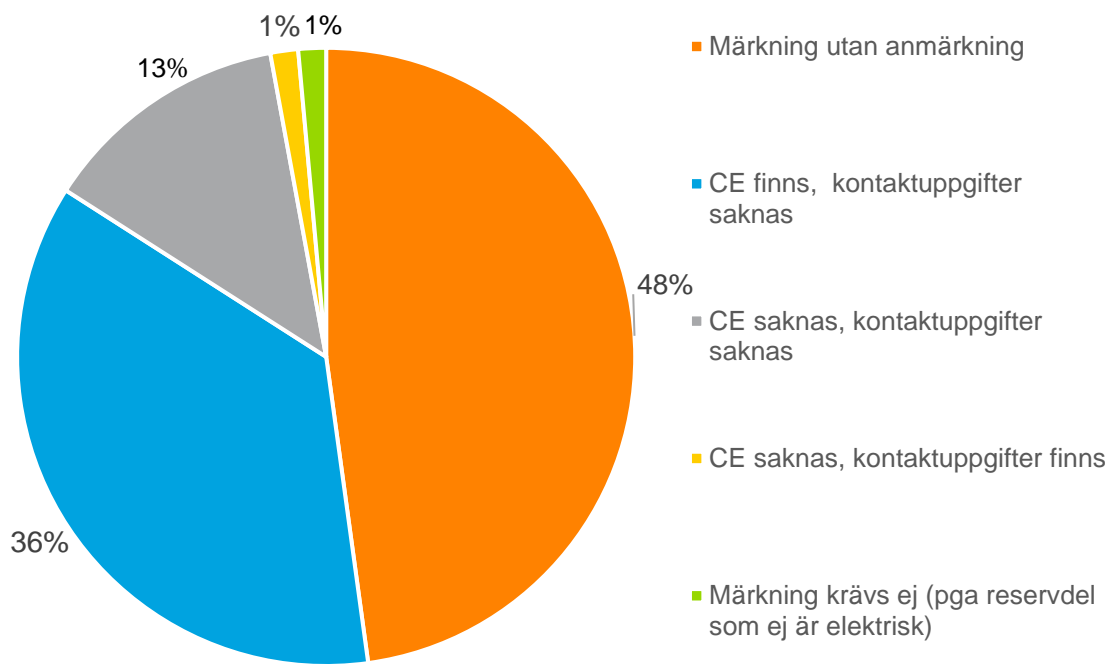
Av de 24 varor som innehöll begränsade ämnen var det 23 stycken som innehöll bly i lödningar. En produkt utöver dessa 23 innehöll också bly men den omfattades inte av begränsningsreglerna på grund av ett undantag i reglerna. Däremot finns bly även på kandidatförteckningen och produkten redovisas därför så i resultatsammanställningen. Sex stycken produkter innehöll ftalaten DEHP, två stycken ftalaten DBP och fem stycken flamskyddsmedlet och mjukgöraren SCCP i olika mjukgjorda plastkomponenter. Det rörde sig om plasten på laddningskablar samt konstlädret i hörlurar (den del man har närmast öronen). Två produkter innehöll flamskyddsmedlet TCPP i skumplasten som fanns inuti hörlurarna. Observera att TCPP inte är reglerat för den typen av produkt utan endast i leksaker.

Figur 2 Antalet produkter som innehöll olika begränsade ämnen. Det totala antalet produkter som innehöll begränsade ämnen var 24 stycken men vissa produkter innehöll flera begränsade ämnen. Observera att TCPP endast är reglerat i leksaker.

Den största samlade produktkategorin i det här projektet var hörlurar. Vi analyserade totalt 20 hörlurar och en reservdel till hörlurar (earcup cushion replacement kit). Av hörlurarna innehöll 6 stycken (30 procent) otillåtna ämnen över gränsvärdet i lagstiftningen. Ämnena som återfanns i hörlurar och tillbehör var bly, DEHP, SCCP och TCPP.

Elektriska produkter ska enligt RoHS-direktivet vara märkta med CE-märkning, kontaktadress till tillverkare och importör och ID-märkning (till exempel artikelnummer, typnummer, partinummer). Vi granskade märkningen på samtliga elektriska produkter. Endast 33 produkter (48 procent) hade den märkning som krävs. Nio produkter (13 procent) saknade både CE-märkning och fullständiga kontaktuppgifter till tillverkare och importör. 25 produkter (36 procent) hade CE-märkning men saknade kontaktuppgifter. En produkt (1 procent) saknade CE-märkning men hade kontaktuppgifter. En produkt var endast en reservdel som inte krävde märkning.

Figur 3 Resultatet av granskningen av märkningen på de elektriska produkterna. Ungefär hälften av produkterna hade någon form av brist i märkningen.

2.1.5 Ämnenas användning och inneboende farliga egenskaper

Nedan beskrivs användning och inneboende farliga egenskaper hos de ämnen vi hittat i våra analyser i 2021 års hemelektronikprojekt.

Fakta om ämnen

Bly används bland annat i metallegeringar i lödningar för att det är en mjuk och lättarbetad metall. Bly kan även finnas som stabilisator i plast eller som förening i färgpigment. Bly är en tungmetall som det sedan länge är känt kan orsaka skadliga effekter på människors hälsa och miljön. Exponering för bly kan bland annat ge skador på nervsystemet och medföra försämrade intellektuell utveckling. Foster och barn är extra känsliga för blyets skadliga effekter.

Kortkedjiga klorparaffiner (SCCP) är klorerade kolväten och kan användas som mjukgörare, eller flamskyddsmedel i plast och i skärvätskor inom metallindustrin. Kortkedjiga klorparaffiner är förbjudna eftersom de är skadliga för vattenlevande organismer samt mycket långlivade och inte bryts ned i naturen. Ämnena ackumuleras i kroppen och kan ha en effekt på fortplantningen vid höga doser. Det finns också risk för att de kan vara cancerframkallande.

Ftalater (t.ex. DEHP, DIBP, DBP, BBP) är samlingsnamnet på en grupp kemiska ämnen som är baserade på ämnet ftalsyra. Ftalater används i golvbeläggningar av plast inomhus, i limmer, färger och tätnings-/utfyllningsmedel, tapeter, kabel, folie och vävplast. Ftalater kan också finnas i diverse produkter av mjuk plast som exempelvis sandaler, pennskrin, suddgummin och i PVC-tryck på tröjor. Det innebär att både människa och miljö exponeras från många olika källor för dessa ftalater, och att det är den totala exponeringen som kan vara problematisk. Ftalater kan läcka ut ur plast och tas upp av kroppen. Några ftalater kan påverka testiklarna och skada fortplantningsförmågan.

TCPP används bland annat som flamskyddsmedel i olika typer av plaster. Det finns misstankar om att ämnet kan vara cancerframkallande.

2.2 Batterier

2.2.1 Urval av företag

Naturvårdsverket genomförde under 2020 en informationskampanj riktad till de företag som i enlighet med förordningen om producentansvar för batterier⁴ rapporterat in att de under 2019 släppt ut batterier på marknaden som innehåller kvicksilver eller kadmium. Kadmium och kvicksilver får i regel inte förekomma i batterier som säljs på den svenska marknaden men det finns vissa undantag. Företagen vi kontaktade i det här delprojektet var de företag som rapporterat in till Naturvårdsverket att de sätter batterier innehållande kvicksilver eller kadmium på den svenska marknaden. Rapporteringen innehöll dock inte information om vilken typ av batterier det rörde sig om eller hur de ska användas. Genom att kontakta dessa företag ville vi säkerställa att det inte släpps ut batterier på den svenska marknaden som omfattas av förbudet i förordning (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter.

⁴ Förordning (2008:834) om producentansvar för batterier

2.2.2 Tillvägagångssätt och resultat

Under våren 2021 skickade Kemikalieinspektionen ut förelägganden till de företag som angivit till Naturvårdsverket att de släppt ut batterier innehållande kvicksilver eller kadmium på den svenska marknaden. I föreläggandet ombads de redovisa vilken typ av batterier innehållande kvicksilver eller kadmium de satt ut på marknaden alternativt i vilken typ av vara dessa batterier fanns när de sattes ut på marknaden. Företagen ombads även redovisa på vilket sätt batterierna uppfyller kraven i förordning (1998:944).

Företagens svar visade att en del av dem hade rapporterat fel till Naturvårdsverket och att de inte hade kvicksilver eller kadmium i batterierna. Andra företag redovisade att det fanns tillämpliga undantag i lagstiftningen för deras batterier. I samtliga fall uppfyllde företagen kraven i lagstiftningen.

2.3 Besöksinspektioner blev digitala inspektioner

På grund av coronapandemin gjordes inga fysiska inspektioner under året. Ett antal digitala möten i inspektionsform utfördes under våren med gott resultat.

De digitala inspektionerna utfördes på samma sätt som en vanlig besöksinspektion. Vi gick igenom gällande kemikalielagstiftning och hur man som företag kan arbeta för att uppfylla de krav som gäller för kemikalier i varor. Vi ställde också frågor om hur företagen arbetar med att uppfylla dessa krav i dagsläget. Inspektionerna är inte bara ett sätt för oss att kontrollera företagets rutiner utan också en möjlighet för företagen att ställa frågor och få information.

2.4 Åtgärder vid överträdelser mot reglerna

På grund av att Kemikalieinspektionen efter den 16 juli 2021 har haft begränsade möjligheter att bedriva tillsyn påverkades ärendehandläggningen i projektet.⁵ Vi har bland annat inte kunnat förelägga om rättelser eller fatta beslut om saluförbud. Vi har inte heller fattat beslut om miljöstraffavgifter som annars skulle varit aktuellt för vissa märkningsbrister.

Samtliga företag i projektet har blivit informerade om vad deras produkter innehåller och i de flesta fall valde företagen självmant att sluta sälja produkterna med förbjudna ämnen. Företagen har även blivit informerade om deras produkter inte uppfyller kraven på märkning.

Om ett företag blir anmält för misstänkt brott beror både på typ av förseelse och på vilken roll företaget har i distributionskedjan och vilket ansvar de därmed har enligt lagstiftningen. Totalt kommer åtta företag anmälas för misstänkt brott i det här projektet.

I de fall där varorna innehållit förbjudna ämnen över gränsvärdet har vi rapporterat in detta till Safety Gate Rapex⁶. Systemet är delvis publikt och ska upplysa myndigheter, företag och konsumenterna om farliga produkter som upptäckts på den EU-gemensamma marknaden.

⁵ För mer information se förordet

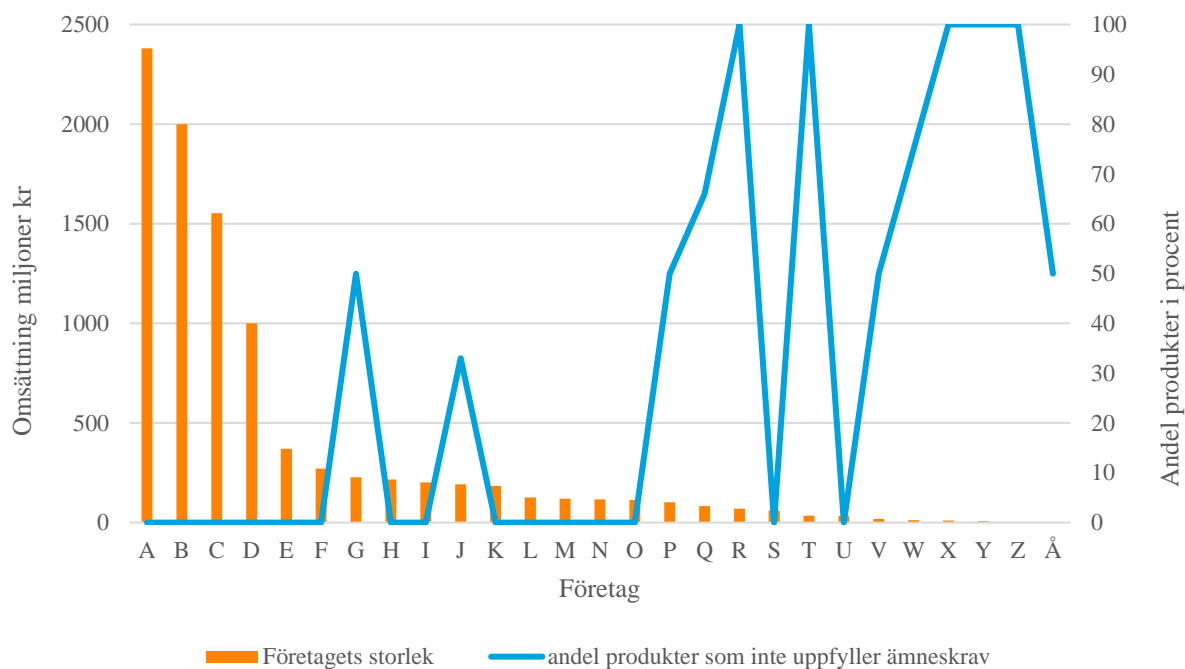
⁶https://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/alerts/repository/content/pages/rapex/index_en.htm

3 Diskussion

3.1 Fler brister hos små företag med icke-märkesprodukter

Ungefär 35 procent av de analyserade produkterna i delprojektet *Hemma* innehöll för höga halter av otillåtna ämnen. Produkterna får på grund av sitt innehåll inte säljas på den svenska marknaden. Andelen produkter med brister är jämförbar med tidigare års tillsyn med undantag för förra årets projekt. Under 2020 granskade vi framför allt kökselektronik och kablar och endast 13 procent av produkterna hade brister. En möjlig förklaring till den låga andelen brister i förra årets projekt kan vara att det ingick lite dyrare produkter med flera kända varumärken. Årets projekt är mer inriktat på billigare icke-märkesprodukter. Samma trend kan vi även se inom årets projekt. En produktkategori vi granskade var hörlurar. Av 20 kontrollerade hörlurar innehöll 6 stycken (30 procent) otillåtna ämnen i halter över gränsvärdena i lagstiftningen. Bland hörlurarna vi testade fanns både kända varumärken och mer okända billigare varianter. De produkter som hade brister var samtliga av det senare slaget.

Sett över hela projektet kan vi också se indikationer på att det finns ett samband mellan företagets storlek och omsättning och andelen brister vi hittar i tillsynen. I det här projektet är det framför allt små och till viss del medelstora företag som själva importerar varor av en billigare sort som hade produkter som inte uppfyller lagstiftningens krav. Det rör sig i flera fall om e-handelsföretag med direktimport från bland annat Kina. För varje företag testar vi flera produkter och för fem företag innehöll samtliga deras testade produkter för höga halter otillåtna ämnen. Även om företagen är små och inte når ut till så många konsumenter är det viktigt att Kemikalieinspektionen kan fånga upp dessa ofta nya företag och följa upp dem med tillsyn så att de framöver ska kunna arbeta mer proaktivt för att uppfylla kemikalielagstiftningen. Det gäller framför allt små företag som är snabbt växande och som har stor omsättning på varor. I vår tillsynsstrategi ingår därför både stora företag som når ut till många konsumenter och de mindre företagen.

Figur 4 Andelen testade produkter per företag (varje företag representeras av en bokstav) som inte uppfyller lagstiftningen avseende innehåll av ämnen i relation till företagets storlek uttryckt i omsättning i miljoner kronor.

3.2 Begränsade ämnen och ämnen på kandidatförteckningen

Ämnena som vi hittade i analyserna i delprojektet *Hemma* var i mångt och mycket samma som vi brukar hitta, bly i lödningar och ftalater (DEHP och DBP) och kortkedjiga klorparaffiner (SCCP) i mjukgjord plast. Den allra vanligaste bristen är fortfarande bly i lödningar vilket fanns i 23 av de 24 produkter som inte uppfyllde lagkraven för ämnesinnehåll.

En grupp ämnen som vi inte har letat så mycket efter tidigare är de fosforbaserade flamskyddsmedlen TCEP, TDCP och TCPP. I två skummaterial i hörlurar hittade vi TCPP. TCPP är inte reglerad i den här typen av produkt men vi hittade den eftersom den ingår i en analys av det strukturellt lika TCEP som finns på kandidatförteckningen. Alla tre föreningar är dock reglerade i leksaker och där är haltgränsen väldigt låg (0,0005 procent) eftersom de lätt migrerar och det finns ingen halt som anses säker och riskfri för barn. Den vetenskapliga kommittén som bedömt riskerna med TCPP inför regleringen anger att det finns misstankar om att den kan vara cancerframkallande. De halter av TCPP vi hittade var långt över gränsen för leksaker men ändå relativt låga vilket tyder på att det rör som om föroreningar från tillverkningsprocessen. Vi vill uppmärksamma företagen på att de här ämnena kan förekomma i produkter även fast de inte är avsiktligt tillsatta. Genom att företagen får denna information kan de vidta åtgärder för att förbättra tillverkningsprocessen så att framtida föroreningar av dessa ämnen kan undvikas. Den europeiska kemikaliemyndigheten Echa utreder ett nytt begränsningsförslag för dessa ämnen för fler produkter än bara leksaker.

Ett annat ämne som kan finnas i skummad plast är jäsmidlet ADCA som också finns på kandidatförteckningen. Om tillverkningsprocessen är utförd på ett korrekt sätt ska inte ämnet finnas kvar i den färdiga varan. ADCA kan bland annat orsaka allergi och astmasymtom. Vi

letade efter ämnet i ett antal produkter som innehöll skummad plast men vi hittade det inte i någon av dessa vilket är positivt.

3.3 Brister i märkning

Ungefär hälften av de granskade produkterna i delprojektet *Hemma* hade någon form av bristande märkning. Det rörde sig mest om avsaknad av de kontaktuppgifter som ska finnas på produkterna för att bland annat tillsynsmyndigheter ska kunna komma i kontakt med ansvariga när eventuella brister upptäcks. 13 procent av produkterna saknade CE märkning. Att märkningen är bristfällig kan tyda på att produkten inte har genomgått alla de kontroller som krävs. Produkten ska CE-märkas som tillverkarens intyg på att produkten uppfyller alla gällande lagkrav som produkten omfattas av. Saknas CE-märket är det en indikation på att ingen sådan kontroll har gjorts.

3.4 Felrapportering av ämnen i batterier

Resultatet för delprojektet för batterier visade att samtliga företag följde kraven i lagstiftningen gällande kvicksilver och kadmium i batterier. Det framgick att kvicksilver och kadmium i de flesta fall inte fanns i batterierna utan att det rörde sig om misstag vid själva inrapporteringen till Naturvårdsverket. I andra fall fanns tillämpliga undantag för användningen. Resultatet ger bara en bild över de företag som rapporterade in till Naturvårdsverket och vi kan därför inte säga något om hur det ser ut på marknaden i stort gällande dessa ämnen i batterier.

3.5 Digitala inspektioner

De digitala inspektionerna har fungerat väl som alternativ till besöksinspektioner på plats hos företagen under pandemin. Även företagen har varit positiva eftersom inspektionerna utöver granskningen innebär en möjlighet för företagen att få kunskap och ställa frågor. Digitala inspektioner gör också att vi kan nå ut till fler aktörer jämfört med besöksinspektioner eftersom de tar mindre tid i anspråk. En konsekvens av att inte göra besöksinspektioner är dock att vi inte kan kontrollera produkter på plats och eventuella lager. Ett besök på plats underlättar också kommunikationen med företaget. Digitala inspektioner kommer att användas som ett komplement till besöksinspektioner i framtida tillsynsprojekt.

4 Slutsats

Vår erfarenhet från många års tillsyn av kemikalier i varor är att elektriska produkter är en produktgrupp där vi vanligen hittar en större andel förbjudna ämnen jämfört med andra produktgrupper. Resultatet beror dock mycket på vilken typ av elektriska produkter vi granskar. Lågprislektronik av okända märken har oftare fler brister än dyrare produkter av kända märken, vilket innebär att vi vanligen väljer att granska produkter i det förstnämnda segmentet eftersom vi väljer produkter där sannolikheten är stor att det finns material eller komponenter med brister. I årets projekt har vi en relativt stor andel produkter som kan räknas som lågprisprodukter. De allra flesta är också i kategorin e-handel. Vi kan också se indikationer på att det framför allt är hos små företag som vi hittar produkter med brister. Eftersom resultatet ser ut som det gör finns det ett fortsatt behov av att granska denna produktgrupp och den typen av företag. Stora företag är fortsatt i fokus i vår tillsyn men även

små importerande företag behöver granskas och bli upplysta om kraven i kemikalielagstiftningen.

Produkterna som innehåller ämnen över haltgränser i lagstiftningen utgör ingen akut risk för användaren men de bidrar till den sammanlagda exponeringen av de kemiska ämnen vi utsätts för i vår vardag. Ju fler företag som ställer krav och tar ansvar för att produkterna uppfyller gällande lagstiftning, desto mindre skadliga ämnen kommer finnas i produkterna men också i oss människor och i vår miljö. Det största ansvaret vilar på tillverkare och importörer men även distributörer har ett ansvar. Projektet har i sin helhet lett till att fler företag har blivit medvetna om riskämnen, lagstiftningens krav och på vad de behöver göra för att förbättra sina egna rutiner när det gäller kravställande mot leverantörer.

5 Vad företagen kan arbeta vidare med

För att ha ett fungerande system för kontroll av kemikalier i varor är det viktigt att tydligt kommunicera krav på kemikalieinnehåll och information om detta till leverantörer. Ett sätt som flera företag har beskrivit som framgångsrikt är att integrera kemikaliekraven med övriga kvalitetskrav. På detta sätt blir även inköpsfunktionerna på företaget involverade i kemikaliearbetet.

Vi har i tillsynen stött på flera varianter av avtal med leverantörer gällande kemikaliekrav. I några fall är avtalen väldigt generella och specificerar inte i detalj vad de innebär. Exempel på det är intyg eller avtal där leverantören ska skriva på att de ”uppfyller Reach” eller ”följer all relevant lagstiftning i landet där varan säljs”. Eftersom Reach-förordningen innehåller många olika delar bör ett sådant avtal kompletteras med en bilaga som beskriver kraven i detalj. Det är dessutom viktigt att ta upp all relevant lagstiftning, till exempel reglerna i POPs-förordningen och förpackningsdirektivet⁷ vilka ofta glöms bort.

I den lagstiftning som vi utövar tillsyn över finns det inga krav på hur kravställande och kommunikation mellan företag ska se ut och det är viktigt att poängtera att sådana avtal mellan företag är civilrättsliga. Ett sådant avtal eller intyg friskriver inte företagen från ansvaret att varornas innehåll ska följa lagstiftningen. Vikten av att ha rutiner som säkerställer regeluppfyllande blir tydlig för företag som blir föremål för utredning hos åklagare. Att inte alls ha ställt några krav på sina leverantörer vad gäller begränsade kemikalier kan ses som oaktsamhet av åklagaren.

Företag uppger ibland att det kan vara svårt att få dokumentation från leverantörer angående det kemiska innehållet i varor. En tillverkare ska ha fullständig kännedom om vilka ämnen som ingår i produkten och även som importör är man ansvarig för utsättandet av produkten på den europeiska marknaden. Finns det osäkerhet angående förekomsten av otillåtna eller begränsade ämnen i varan bör den inte säljas. Stickprovsanalyser är ett förhållandevis enkelt sätt att då och då kontrollera att det inköpta materialet stämmer överens med det man beställt. Företagen kan också undersöka om leverantörerna själva utför stickprovsanalyser och om de kan få ta del av resultaten, alternativt ha detta som ett krav på leverantören. Det är viktigt att ha nedskrivna, tydliga rutiner som beskriver arbetet för att uppfylla lagstiftningens krav. Ett alternativ är att företaget hyr in en konsult för att utbilda och starta arbetet med kravspecifikationer och rutiner.

⁷ Förpackningsdirektivet 94/62/EG förbjuder ett antal olika tungmetaller i förpackningar

Som tillverkare och importör av elektriska produkter finns det även anledning att ha rutiner för att kontrollera att produkten är korrekt märkt. Att en produkt saknar korrekt märkning kan ge upphov till en miljöstraffavgift. Dessutom kan bristande märkning vara en indikation på att tillverkaren eller importören inte har tillräcklig kunskap om den gällande kemikalielagstiftningen. För alla produkter som omfattas av RoHS-direktivet och tillhandahålls på EU-marknaden ska det finnas en ”EU-försäkran om överensstämmelse” (Declaration of Conformity, DoC) upprättad av tillverkaren. De företag som importerar och säljer elektriska produkter ska försäkra sig om att en sådan finns för produkten. I dokumentet visas att produkten uppfyller all relevant lagstiftning och standarder för att få CE-märkas.

Vi har i ett flertal projekt visat att många av de inspekterade företagen inte känner till kravet på att lämna information enligt artikel 33 i Reach-förordningen. För att kunna uppfylla detta krav behöver de som säljer varor ha fått informationen från sin leverantör. Därför är det viktigt att inkludera ett krav på att information om innehåll av ämnen på kandidatförteckningen ska lämnas i kommunikationen med leverantören. Detta är extra viktigt om varorna köps från länder utanför EU eftersom de leverantörerna inte är bundna av något legalt krav att lämna informationen.

Ur miljö- och hälsoskyddsperspektiv är den bästa lösningen att varorna inte innehåller några ämnen på kandidatförteckningen överhuvudtaget. Som tillverkare styr man över processen själv och som importör kan överenskommelser med leverantören slutas. Det är viktigt att veta att ämnen på kandidatförteckningen är ämnen som i framtiden kan komma att bli föremål för begränsningar och tillståndsförfaranden vad gäller användningen i Europa. Som aktör på marknaden kan man i ett tidigt skede välja att utesluta dessa ämnen helt från de varor man säljer. Ett exempel på detta är ftalaterna DEHP, BBP, DBP och DIBP som funnits på kandidatförteckningen i åtta till tio år. Under 2019 begränsades de i RoHS-direktivet och 7 juli 2020 började begränsningar för samma ftalater i konsumentprodukter gälla i Reach-förordningen. En viktig aspekt är anledningen till att ämnena är uppförda på kandidatförteckningen. Kriterierna för att föras upp på listan är att ämnet har egenskaper som inger mycket stora betänkligheter.⁸ Ämnena kan till exempel vara cancerframkallande, reproduktionstoxiska och hormonstörande.

Om en verksamhet har varor som legat på lagret länge kan det ha hänt mycket med kemikalielagstiftningen sedan varan köptes in. Då kan leverantören kontaktas och frågan ställas om produkten följer gällande lagstiftning. Exempelvis börjar informationsplikten gälla omedelbart då ett ämne förs upp på kandidatförteckningen, oavsett när varan tillverkades eller importerades.

En annan viktig aspekt vad det gäller ämnena på kandidatförteckningen är att tillverkare, importörer och distributörer från och med 5 januari 2021 måste lämna information till den så kallade SCIP-databasen hos den europeiska kemikaliemyndigheten, ECHA, om varor som de släpper ut på EU-marknaden innehåller dessa ämnen i halter över 0,1 procent. Den nya regeln finns i en ändring i Avfallsdirektivet⁹. Bestämmelsen gäller inte för företag som importerar en vara enbart för eget bruk eller återförsäljare som enbart säljer varor direkt till konsument, till exempel butiker.

För att få information om de regler som gäller kan företag söka information på Kemikalieinspektionens webbplats (www.kemikalieinspektionen.se), hos

⁸ Kandidatlistan kallas också SVHC-listan efter den engelska förkortningen av Substances of Very High Concern

⁹ Avfallsdirektivet 2008/98/EG

branschorganisationer eller hos andra företag, till exempel inom samma koncern. För fördjupad kunskap om Reach-förordningen finns Echa:s webbplats (www.echa.eu) där det bland annat finns en vägledning för kraven i Reach-förordningen som gäller för varor¹⁰.

Genom att prenumerera på Kemikalieinspektionens nyhetsbrev går det att få uppdateringar om nya regler, tillsynsprojekt och annat som är på gång inom kemikalieområdet¹¹. Vissa företag har även tjänster där de erbjuder uppdaterade laglistor anpassade efter företagets behov.

¹⁰ https://www.echa.europa.eu/documents/10162/23036412/articles_sv.pdf/a4c1ece3-83e2-3d16-0584-5b74a26d97ae

¹¹ [Nyhetsarkiv - Kemikalieinspektionen](#)

Bilaga 1 Regelverk

RoHS-direktivet 2011/65/EU

RoHS-direktivet (Restriction of the use of certain Hazardous Substances in electrical and electronic equipment) är ett EU-gemensamt regelverk som begränsar förekomsten av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter. De ämnen som begränsas är bly, kadmium, kvicksilver, sexvärt krom, ftalaterna DEHP, DBP, BBP och DIBP och två grupper av bromerade flamskyddsmedel - polybromerade bifenyler (PBB) och polybromerade difenyletrar (PBDE). Gränsvärdena är 0,1 viktprocent för samtliga ämnen förutom kadmium där värdet är 0,01 viktprocent. Direktivet finns införlivat i svensk lagstiftning via Förordning (2012:86) om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning och Kemikalieinspektionens föreskrifter (2017:7) om kemiska produkter och biotekniska organismer.

Tillverkarens ansvar

Enligt RoHS-direktivet räknas ett företag som tillverkare om det tillverkar eller låter tillverka en produkt och marknadsför den i eget namn eller eget varumärke. Även om företaget inte aktivt har del i tillverkningen räknas företaget som tillverkare om produkten marknadsförs med varumärket. Som tillverkare av en färdig elektrisk eller elektronisk produkt ska företaget säkerställa att produktens olika delar och komponenter uppfyller ämneskraven. Företaget ska:

- ta fram teknisk dokumentation.
- förse den färdiga produkten med CE-märkning efter kontroll av att alla krav i RoHS är uppfyllda.
- ta fram en EU-försäkran om överensstämmelse (på engelska: Declaration of Conformity, DoC).
- förse den färdiga utrustningen med identifieringsmärkning (exempelvis artikelnummer eller batchnummer).
- ange firmanamn, postadress och en kontaktadress på den färdiga utrustningen, eller om inte det är möjligt, på förpackningen eller i ett medföljande dokument.

Den tekniska dokumentationen som tillverkaren ska upprätta beskrivs i Modul A i bilaga II till Beslut 768/2008/EG. Standarden EN 50581 tydliggör hur den tekniska dokumentationen kan utformas. Den tekniska dokumentationen ska kunna visas upp under tio år efter att (den individuella) produkten är släppt på marknaden. Om produkten berörs av flera direktiv som kräver CE-märkning kan en och samma EU-försäkran om överensstämmelse intyga att produkten uppfyller samtliga dessa direktiv.

Importörens ansvar

Företag som importerar elektriska produkter till EU ska:

- försäkra sig om att produkten uppfyller kraven i RoHS-direktivet och göra ändringar eller förbättringar om så krävs.
- säkerställa att tillverkaren har upprättat den tekniska dokumentationen, att produkten är CE-märkt och att tillräcklig dokumentation finns samt att tillverkarens kontaktuppgifter finns tillgängliga.
- ange firmanamn, postadress och en kontaktadress på den färdiga utrustningen, eller om inte det är möjligt, på förpackningen eller i ett medföljande dokument.

- inneha och spara EU-försäkran om överensstämmelse (DoC) tio år efter det att den individuella produkten satts på marknaden.

Distributörens ansvar

Distributören ska:

- försäkra sig om att produkten uppfyller kraven i RoHS-direktivet och även göra ändringar eller förbättringar om så krävs.
- se till att produkterna har CE-märkning och identifikationsmärkning samt namn och postadress till tillverkare och importör.
- kunna visa upp all relevant information och dokumentation om tillsynsmyndigheten begär det.

Reach-förordningen EG (nr) 1907/2006

Reach-förordningen är den kemikalielagstiftning som har ersatt stora delar av de kemikalierregler som gällde före den 1 juni 2007 i EU och Sverige. Reach står för Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemicals.

Reach-förordningen lägger bevisbördan på företagen. För att uppfylla kraven i förordningen måste företag identifiera och hantera de risker som är kopplade till de ämnen de tillverkar eller importerar och säljer inom EU och EES-länderna.

Förordningen omfattar i första hand kemiska ämnen och blandningar av kemiska ämnen men några få bestämmelser gäller även varor. I bilaga XVII finns ett antal begränsningsregler av vilka ett trettiotal begränsar användningen av ämnen i vissa varor.

I Reach-förordningens artikel 33 finns det även ett informationskrav kopplat till särskilt farliga ämnen i varor. Artikel 33 beskriver leverantörers skyldigheter att lämna information om de särskilt farliga ämnen som finns i den så kallade kandidatförteckningen i deras varor i en halt över 0,1 viktprocent. Denna information ska alltid lämnas till yrkesmässiga kunder medan konsumenter har rätt att på begäran få informationen kostnadsfritt och inom 45 dagar.

Artikel 7.2 i Reach-förordningen är ytterligare en artikel som är kopplad till farliga ämnen i varor. Som producent eller importör av varor är man skyldig att notifiera ECHA om mängden av ämnet på kandidatförteckningen överstiger totalt 1 ton per år och om koncentrationen i varan är över 0,1 procent. Mer information om Artikel 33 och artikel 7.2 finns i ECHAs vägledning: [Vägledning om krav för ämnen i varor](#)

Batteridirektivet 2006/66/EG

Batteridirektivet innehåller regler om förbud mot att släppa ut batterier och ackumulatorer på marknaden om de innehåller över en viss halt av tungmetallerna kvicksilver och kadmium.

Batterier som innehåller mer än 0,0005 viktprocent kvicksilver får inte tillhandahållas på marknaden. För bärbara batterier gäller att de inte heller får innehålla mer än 0,002 viktprocent kadmium. För kadmium finns dock vissa undantag.

Batteridirektivet innehåller även särskilda regler för insamling, återvinning och bortförande av förbrukade batterier och ackumulatorer. Alla batterier ska vara märkta med en överkorsad soptunna för att förhindra att batterier slängs bland övriga sopor. Batterier som innehåller mer

än 0,0005 viktprocent kvicksilver, 0,002 viktprocent kadmium eller 0,004 viktprocent bly ska märkas med symbolen Hg, Cd eller Pb (beroende på vilket ämne de innehåller).

Läs mer om vad som gäller för batterier och producentansvar på Naturvårdsverkets hemsida:

<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/producentansvar/producentansvar-for-batterier>

POPs-förordningen (EU) nr 2019/1021

POPs-förordningen förbjuder eller begränsar användningen av långlivade organiska föroreningar i både kemiska produkter och varor. POPs-ämnen har särskilt allvarliga hälso- och miljöfarliga egenskaper. POPs står för Persistent Organic Pollutants. Förordningen om långlivade organiska föreningar baseras på den globala Stockholmskonventionen samt konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar (CLRTAP). Varor får inte innehålla de ämnen som listas i förordningen, exempelvis hexaklorbensen, kortkedjiga klorparaffiner (SCCP) och vissa bromerade flamskyddsmedel.

Den 15 juli 2019 ersatte förordning (EU) 2019/1021 om långlivade organiska föroreningar den ursprungliga förordning (EG) nr 850/2004. Den nya förordningen innehåller anpassningar av definitioner till Reach-förordningen, anpassningar till Lissabon-fördraget med införande av ändringar genom delegerade akter samt uppdatering av vissa bilagor. I bilaga I har dekaBDE införts. Det innebär att POPs-förordningen begränsar användningen av dekaBDE i varor och kemiska produkter

Bilaga 2 Ämnen som analyserades i projektet

Ämne/ämnen	CAS nr	Gränsvärde och regelhänvisning (observera att vissa ämnen kan vara begränsade på flera ställen än nedan listade)
Bis(pentabromophenyl) ether (decabromodiphenyl ether) (DecaBDE)	1163-19-5	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen <i>0,1 viktprocent</i>
Hexabromocyclododecane (HBCDD)	25637-99-4	<ul style="list-style-type: none"> • POPs-förordningen <i>0,01 viktprocent</i> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen <i>0,1 viktprocent</i>
Polybromerade bifenyler (PBB)	<i>Flera olika</i>	<ul style="list-style-type: none"> • RoHS- direktivet <i>0,1 viktprocent</i>
Polybromerade difenyletrar (PBDE)	<i>Flera olika</i>	<ul style="list-style-type: none"> • RoHS- direktivet <i>0,1 viktprocent</i>
Benzyl butyl phthalate (BBP)	85-68-7	<ul style="list-style-type: none"> • RoHS- direktivet <i>0,1 viktprocent</i> • Reach-förordningen, Bilaga XVII, post 51 (enbart leksaker) <i>0,1 viktprocent</i> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen <i>0,1 viktprocent</i>
Bis(2-ethylhexyl) phthalate (DEHP)	117-81-7	<ul style="list-style-type: none"> • RoHS- direktivet <i>0,1 viktprocent</i> • Reach-förordningen, Bilaga XVII, post 51 (enbart leksaker) <i>0,1 viktprocent</i> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen <i>0,1 viktprocent</i>
Dibutyl phthalate (DBP)	84-74-2	<ul style="list-style-type: none"> • RoHS- direktivet <i>0,1 viktprocent</i> • Reach-förordningen, Bilaga XVII, post 51 (enbart leksaker) <i>0,1 viktprocent</i> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen <i>0,1 viktprocent</i>
Di-n-octylphthalate (DNOP)	117-84-0	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, Bilaga XVII, post 52 (enbart leksaker) <i>0,1 viktprocent</i> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen <i>0,1 viktprocent</i>
Diisodecylphthalate (DIDP)	26761-40-0	<ul style="list-style-type: none"> • RoHS- direktivet <i>0,1 viktprocent</i> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen

Ämne/ämnen	CAS nr	Gränsvärde och regelhänvisning (observera att vissa ämnen kan vara begränsade på flera ställen än nedan listade)
		0,1 viktprocent
Diisononylphthalate (DINP)	28553-12-0	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, Bilaga XVII, post 52 (enbart leksaker) 0,1 viktprocent
Diisobutyl phthalate (DIBP)	84-69-5	<ul style="list-style-type: none"> • RoHS- direktivet 0,1 viktprocent • Reach-förordningen, Bilaga XVII, post 51 (enbart leksaker) 0,1 viktprocent • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen 0,1 viktprocent
Dihexyl phthalate (DnHP)	84-75-3	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen 0,1 viktprocent
Bis(2-methoxyethyl) phthalate (DMEP)	117-82-8	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen 0,1 viktprocent
Dipentyl phthalate (DPP)	131-18-0	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen 0,1 viktprocent
1,2-Benzenedicarboxylic acid, di-C7-11-branched and linear alkyl esters (DHNUP)	68515-42-4	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen 0,1 viktprocent
1,2-Benzenedicarboxylic acid, dihexyl ester, branched and linear	68515-50-4	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen 0,1 viktprocent
1,2-Benzenedicarboxylic acid, di-C6-8-branched alkyl esters, C7-rich (DIHP)	71888-89-6	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen 0,1 viktprocent
1,2-benzenedicarboxylic acid, di-C6-10-alkyl esters or mixed decyl and hexyl and octyl diesters, with ≥ 0.3procent of dihexyl phthalate	EC No. 201-559-5	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen 0,1 viktprocent
Bly	7439-92-1	<ul style="list-style-type: none"> • RoHS-direktivet 0,1 viktprocent • Reach-förordningen, bilaga XVII, punkt 63 0,05 viktprocent

Ämne/ämnen	CAS nr	Gränsvärde och regelhänvisning (observera att vissa ämnen kan vara begränsade på flera ställen än nedan listade)
		<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen <i>0,1 viktprocent</i> • Batteridirektivet, batterier som innehåller bly ska märkas med Pb <i>0,004 viktprocent</i>
Kadmium	7440-43-9	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, bilaga XVII, punkt 23 <i>0,01 viktprocent</i> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen <i>0,1 viktprocent</i> • RoHS-direktivet <i>0,01 viktprocent</i> • Batteridirektivet <i>0,002 viktprocent</i>
Alkaner, C10-13, klorerade (SCCP)	85535-84-8	<ul style="list-style-type: none"> • POPs-förordningen <i>0,15 viktprocent</i> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen <i>0,1 viktprocent</i>
Azodikarbonamid (ADCA)	123-77-3	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen <i>0,1 viktprocent</i>
Tris(2-kloro-1-metyletyl)fosfat TCPP	13674-84-5	<ul style="list-style-type: none"> • Leksaksdirektivet (2009/48EG) <i>5 mg/kg</i>
Tris(2-kloroetyl)fosfat TCEP	115-96-8	<ul style="list-style-type: none"> • Leksaksdirektivet (2009/48EG) <i>5 mg/kg</i> • Reach-förordningen, Kandidatförteckningen <i>0,1 viktprocent</i>
Tris(1, 3-dikloro-2-propyl)fosfat TDCP	13674-87-8	<ul style="list-style-type: none"> • Leksaksdirektivet (2009/48EG) <i>5 mg/kg</i>
PAH Polycykliska aromatiska kolväten	<i>Flera olika</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, bilaga XVII, punkt 50 <i>1 mg/kg (varor)</i> <i>0,5 mg/kg (leksaker)</i>
Azofärger och azofärgämnen	<i>Flera olika</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Reach-förordningen, bilaga XVII, punkt 43 <i>30 mg/kg</i>

Bilaga 3 Kontrollerade varor

Tabellerna nedan visar en sammanställning av granskade företag och produkter i projektet. Vi har enbart genomfört stickprovskontroller av företagets varor och enbart analyserat efter vissa ämnen. Vi har inte kontrollerat att varorna uppfyller kraven i alla lagstiftningar de omfattas av.

Kolumnen *Analyserade reglerade ämnen över haltgräns* har olika koder/markeringar.

Fetmarkerad text innebär att ämnet fanns i en halt över gränsvärdet i RoHS-direktivet, Reach-förordningen eller POPs-förordningen. *Kursiv text* innebär att ämnet inte är förbjudet men finns med på kandidatförteckningen i Reach-förordningen.

Vara	Art nr / EANkod	Företag	Analyserade reglerade ämnen över haltgräns
Noppborttagare	LR 114377	Emerio International AB	Nej
Mjölkskummare	MK 109436	Emerio International AB	Nej
Hårtrimmer	HK 122941	Emerio International AB	Nej
Cleanmate Robotdammsugare	S460	EKC Nordic Trading AB	Nej
Pilo Fabric Shaver	0644824542485	Steamery AB (steamery.se)	Bly
Steamer Cirrus No.1 vit	0703546031278	Steamery AB (steamery.se)	Bly
Startastic Projektor	R220080	TVNS Scandinavia AB (tvins.se)	Nej
Handy Heater	R221081	TVNS Scandinavia AB (tvins.se)	Nej
Ångmopp	R207880	TVNS Scandinavia AB (tvins.se)	Nej
Tomtehund	17890301	Alrik Hedlund AB	Nej
Pumpalykta	12421301	Alrik Hedlund AB	Nej
Lykta LED	17098801	Alrik Hedlund AB	Nej
Fästingvakt	134503	Dogman AB (dogman.com)	Nej
Fläkt	560250	Conrad Elektronik Norden AB	Nej
Laddare	1367582	Conrad Elektronik Norden AB	Nej
Miniborrmaskin	814677	Conrad Elektronik Norden AB	Nej
LED-lampa	490239	AMA Group i Borås AB (amagroup.se)	Bly
Förstoringsglasögon med lampa	943621	AMA Group i Borås AB (amagroup.se)	Nej

Vara	Art nr / EANkod	Företag	Analyserade reglerade ämnen över haltgräns
Förstoringsglas med LED	953822	AMA Group i Borås AB (amagroup.se)	Nej
Hörlurar Seattle	1033702	Urbanista AB (urbanista.com)	Nej
Hörlurar San Francisco	1032502	Urbanista AB (urbanista.com)	Nej
Säkerhetskorthållare m laddare	V0100866	Odd Sailor AB (Dunken.se)	Bly
Trådlösa hörlurar	V0101219	Odd Sailor AB (Dunken.se)	Bly
Stjärnprojektor	V0100919	Odd Sailor AB (Dunken.se)	Bly
Resehårfön	1189-314-0000	Lyko Group AB	Nej
Julstjärna	810-774-00	Affari AB	Nej
Ljusslinga	747-381-84	Affari AB	Nej
Lampa Jonathan	071-012-52	Affari AB	Nej
Vattenkokare 1,7 L	442006-1	Cervera AB	Nej
Blender 0,8 L	34-1279	Cervera AB	Nej
Brödrost	903502260101	Cervera AB	Nej
Vätskepåminnaren Ulla	615867081484	SmartaSaker i Stockholm AB	Nej
USB-driven bordsfläkt	61261509460	SmartaSaker i Stockholm AB	<i>Bly</i>
Urbanears pampas Charcoal black Hörlurar	1001885	Zound Industries International AB	Nej
Marshall major III Bluetooth white Hörlurar	4092188	Zound Industries International AB	Nej
Trust Radius GXT 310 Hörlurar	12736	MaxFPS AB (MaxGaming.se)	Nej
Genesis Radon 200 Hörlurar	14214	MaxFPS AB (MaxGaming.se)	DEHP
Powerful bass blast Headphones	6941398101150	O&S Online group AB (Prylify.se)	SCCP, DEHP, Bly
Bluetooth sport headband Hörlurar	6612765267686	O&S Online group AB (Prylify.se)	SCCP, DEHP, Bly
Nackmasserare med värmefunktion	692070721239	O&S Online group AB (Prylify.se)	SCCP, DEHP, Bly
Cat Ear Headphones	72199	ITSajten i Kalmar AB (itsajten.se)	Bly
Wireless Smart Headset	72810	ITSajten i Kalmar AB (itsajten.se)	Nej
Massagepenna	W-912	Helsingborgs internetverkstad AB (ansiktsmaskbutiken.se)	Bly
Massageapparat för kropp	XF-70	Helsingborgs internetverkstad AB	SCCP, DEHP, DBP, Bly

Vara	Art nr / EANkod	Företag	Analyserade reglerade ämnen över haltgräns
		(ansiktsmaskbutiken.se)	
Ansiktsmassage	VT-010	Helsingborgs internetverkstad AB (ansiktsmaskbutiken.se)	Bly
Pelle Lampfot	L-1487Si	Silkflower Import AB (silkflower.se)	Nej
Lykta solcell	L-1577Si	Silkflower Import AB (silkflower.se)	Bly
Blender USB Rechargeable	8435527815042	GJ Media AB (fyndline.se)	Bly, DEHP, DBP, SCCP
Qi wireless charger	843552781558	GJ Media AB (fyndline.se)	Bly
LED ljuskedja m fjärrkontroll	Saknas	GJ Media AB (fyndline.se)	Bly
Kitchen timer	KATR101WT-0419	Nedis AB (nedis.se)	Nej
On-ear headphones	HPWD4200BU	Nedis AB (nedis.se)	Nej
On-ear headphones (animal design)	HPWD4100WT	Nedis AB (nedis.se)	Nej
Automatisk omrörare, stirrer	ps-autostir	Asgari of Sweden AB (asgariofsweden.se)	Bly
Auto stirring mug	ps-astirm	Asgari of Sweden AB (asgariofsweden.se)	Bly
Bluedio Hörlurar Turbine T2S	ps-blutur-t2s-02	Asgari of Sweden AB (asgariofsweden.se)	Nej
Nattlampa för barn	ps-37236	Asgari of Sweden AB (asgariofsweden.se)	Bly
CA-X pocket operator	TE010XS006	Teenage Engineering AB (teenage.engineering)	Nej
M-1 Headphones	TE020AS001	Teenage Engineering AB (teenage.engineering)	Nej
OP-1 USB-cable	TE002XS701	Teenage Engineering AB (teenage.engineering)	Nej
Earcup cushion replacement kit	270998	Bose (Webhallen Sverige AB)	Nej
On-ear hörlurar	292770	Sony (Webhallen Sverige AB)	Nej
iFrogs Little rockers	297251	Ingram Micro (Webhallen Sverige AB)	Nej
JBL barnhörlurar	328295	Harman (Webhallen Sverige AB)	Nej
Drönare Thunder	LHX53H	Hobbex Retail AB (hobbex.se)	Bly

Vara	Art nr / EANkod	Företag	Analyserade reglerade ämnen över haltgräns
Laddare Subotech Parts	Saknas	Hobbex Retail AB (hobbex.se)	Nej
Excavator	1510	Hobbex Retail AB (hobbex.se)	Bly
JM21 Hörlurar	6948541700659	Markproof AB (bites.se)	Bly
BS80 Hörlurar	6948541703902	Markproof AB (bites.se)	Nej

KEMI
Kemikalieinspektionen

Box 2, 172 13 Sundbyberg
08-519 41 100

Besöks- och leveransadress
Esplanaden 3A, 172 67 Sundbyberg

kemi@kemi.se
www.kemikalieinspektionen.se